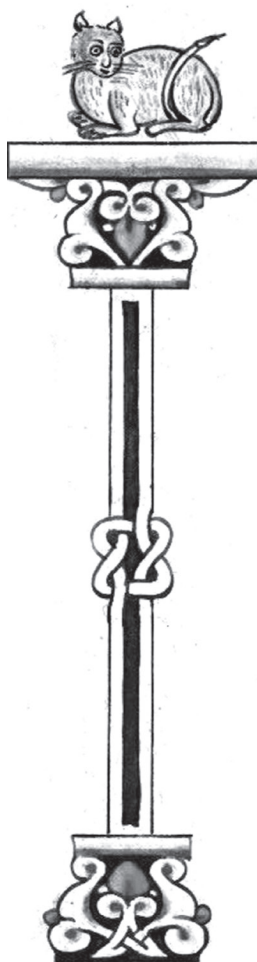

Narine Abgarjan
SZIMON

TYPOTEX VILÁGIRODALOM

NARINE ABGARJAN

SZIMON

Fordította
GORETITY JÓZSEF

TYPOTEX

AD VERBUM

Published with the support of the Institute for Literary Translation (Russia).
A könyv a Műfordítási Intézet (Insztitut Perevoda, Oroszország)
támogatásával jelent meg.

Наринэ Абгарян: *Симон*
Издательство АСТ, Москва, 2020.

© Narine Abgaryan, 2020

The publication of the book was negotiated through
Banke, Goumen & Smirnova Literary Agency AB (www.bgs-agency.com).

Hungarian translation © Goretity József, 2023

Hungarian edition © Typotex, Budapest, 2023

Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

ISBN 978 963 493 259 8

ISSN 2064-2989

Kedves Olvasó!

Köszönjük, hogy kínálatunkból választott olvasnivalót!

Újabb kiadványainkról, akcióinkról a www.typotex.hu

és a facebook.com/typotexkiado oldalakon értesülhet.

TYPOTEX KIADÓ

Alapította Votisky Zsuzsa, 1989

A kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

Felelős kiadó: Németh Kinga

A kötetet gondozta és a borítót tervezte: Kiss Barnabás

Készült a Multiszolg Bt. nyomdájában

Felelős vezető: Kajtor Bálint

Fiamnak

A BÚCSÚZTATÁS

AJINANC MELANYJÁNAK MEGHALT A FÉRJE. NEM MONDHATNI, hogy a halála váratlanul érte az embereket, hiszen Szimon igencsak túl volt már a hetvenen, pontosabban egy híján nyolcvan volt. De mindannyiukat megrázta a halála – Melanyja férje a társaság lelke, mindenki kedvence volt. Nagy lábon és féktelenül élt, szórta a pénzt, úgy falt, mintha utoljára tenné, úgy ivott, mintha holnaptól száraztörvényt vezetnének be, és a továbbiakban halállal büntetnék az alkoholfogyasztást. Ezért aztán Szimon reggelihez bort fogyasztott (hogy felfrissüljön), ebédhez eperpálinkát (gyomorégés ellen), vacsorához sompálinkát (hogy jól aludjon). Annak ellenére, hogy Berdben* puritán erkölcsök uralkodnak, nem tagadta meg magától a szerelmi kalandokat sem. Önfeledten és végkimerülésig szerette a nőket, pillanatok alatt bűvöletbe esett, féltékenykedett, istenített, és a kapcsolat végéhez közeledve feltétlenül adott valami olcsó, de szép ékszert ajándékba. „Szakítani úgy kell, hogy a nő, ha találkozik veled az utcán, ne köpjön le!” – okította a barátait. Azok meg csak tréfával ütötték el a dolgot, és miközben szerelmi étvágyáról

* Berd – város Örményország tavusi körzetében.

beszéltek, csak dzsantlemannek csúfolták – a „dzsan” (lelkem) szóra utalva.

Fiatal korában Melanyja féltékenykedett, az évek múlásával azonban megtanult fittyet hányni ezekre a kalandokra. Időnként azonban, hogy a férje el ne kanászodjon, színpadias tányér- meg csészetörős jeleneteket rendezett azokkal a csorba edényekkel, amelyeket korábban már kiválogatott, és kidobásra ítélt. Szimon leplezetlen lelkesedéssel figyelte, hogyan rohangál a felesége a házban, miközben a földhöz csapkodja az edényeket.

– Nicsak! – kommentálta az eseményeket, amikor aztán összeseperre a cserepeket. Míg ő takarított, Melanyja a verandán dohányzott, és belehamuzott férje ünneplőcipőjébe. Ezt leszámítva teljes egyetértésben éltek.

Szimon nem sokkal a hetvenkilencedik életévének betöltése előtt halt meg, makkegészségesen és életerősen. Bőségesen megvacsorázott, álmatlanság ellen felhajtott egy kupica sompálinkát, a szokásos időben elaludt, aztán reggel nem tudott felkelni az ágyból. A mentősök gutaütést állapítottak meg nála, de a kórházig már nem jutottak el vele: amikor a kocsi elindult az udvarról, Szimon meghalt. Másnap reggel ki is adták a családjának, gyapjúöltönybe és hófehér ingbe öltöztetve, gondosan megborotválva és megfésülve, hajában mintaszerű választékkal. Ilyen glancba-glédába öltöztetett halottat szégyenkezés nélkül koporsóba lehetett volna tenni és megmutatni a nagyközönségnek, ha nem lett volna tűzpiros, kékes árnyalatba hajló a füle, amely sokat rontott a reprezentatív látványon. A fiatal patológus, megelőzendő a rokonok kérdezősködését, elmagyarázta, hogy a gutaütésben elhunytakkal megesisik az ilyesmi.

– És akkor most mit csináljunk? – kérdezte könnyek között Melanyja.

– Temessék el! – vetette oda szárazon a patológus, akinek láthatóan semmi kedve sem volt az érzékenykedéshez.

Melanyja sokáig gondolkodott, hogyan kölcsönözhetne tisztességes kinézetet az elhunynak. Idősebb menyének javaslatára, hogy kenjék be alapozókrémmel a halott fülét, csak dühösen legyintett: nem hagyom, hogy majmunt* csináljanak a férjemből. A legfiatalabbat, aki azt javasolta, kössék be a fejét kendővel, szégyentelennek nevezte és kitessekelte. A középsőnek még a száját sem hagyta kinyitni – úgyse mond semmi értelmeset. Végül nem jutott semmire, és földije tapintatosságában reménykedve úgy döntött, mindent úgy hagy, ahogy van. Rábízta menyeyre a halotti torral kapcsolatos teendőket, ő maga fekete és hangsúlyozottan szolid ruhát öltött, majd leült a koporsó fejrésze mellé, azzal az elhatározással, hogy bánatos hallgatásban tölti a következő két napot.

A földije tapintatosságára vonatkozó reményei azonban nem váltak be. Amikor meglátták a halottat, még az együttérzés szavairól is megfedkezve első dolgukként afelől érdeklődtek, miért ilyen megbotránkoztatóan kék a halott füle. Melanyja erre kénytelen volt megszakítani a hallgatását, és kimerítő választ adott nekik. A férfiak letaglózottan csettintgettek nyelvükkel, az asszonyok pedig azonnal azzal álltak elő, hogy intézkedni kell.

– Mit lehetne ezen intézni? – sóhajtott fel Melanyja.

– Hát bármit is! – makacskodtak az asszonyok, és ostobábbnál ostobább javaslatokkal árasztották el: útilaput tenni a fülére, jódhálót rajzolni rá, kelt tésztával betapasztani – lehetőleg hideggel, hogy biztos legyen. A férfiak válaszképpen csak az ujjukat forgatták a halántékukon, miközben epésen afelől érdeklődtek, hogyan lehet egyáltalán segíteni azon, akin már semmi sem segít. *A félkegyelmű*-ből származó idézet, mely szerint a szépségnek kell megváltania a világot, és amelyet az irodalom-tanárnő, Ofélia Ambarcujeva vetett fel elővigyázatlanul, a férfitáborból leplezetlen gúnyolódást

* Majmun (fárszi) – majom.

váltott ki, meg azt a nagyon is észszerű következtetést, hogy szépséggel a holtat ugyan föl nem támaszthatják. „Viszont kellemes lesz ránézni!” – tromfolt vissza a női tábor. A helyzet egyre feszültebbé vált, és a halottbúcsúztató ceremóniája civakodásba torkollott. Az esemény gyászszertartás jellegét az újdonsült özvegynek sikerült visszahoznia. Felállt a helyéről, ünnepélyesen a kredenc felé indult, nyikorgatva kinyitotta az ajtaját, kivett belőle egy súlyos levesestálat, és jelentőségteljesen földhöz vágta. A nők, akik egy pillanat alatt ráébredtek, miért is jöttek, békésen jajongani kezdtek, a férfiak pedig kimentek az udvarra rágyújtani. Melanyja a kiváltott hatással elégedetten újra visszaült a koporsó fejrészéhez.

Lassacskán szállingózni kezdtek Szimon passziói is, kikenve-kifenne, mintha húsvéti misére készültek volna. Elsőként Szev-Museganc Szofja érkezett meg, vajszínű kardigánban, petyhüdt nyakában hamis gyöngysorral. Utána Tevoszanc Eliza kukkantott be. Eliza fiai már rég átköltöztek Fresnoba, úgyhogy csupa amerikai holmiban jött: a ruhája, a cipője, még a táskája és a poros rózsaszínű rúzsja is mind külföldi volt, amiről nem is feledkezett meg említést tenni, amint elhelyezkedett az özvegy jobbján. Melanyja elhúzta az orrát, és fintorogni kezdett: Eliza elviselhetetlenül édes parfümtől bűzlött. „Aha, túlzásba vittem” – suttogta Eliza büntudatosan, és megnyugtatta az özvegyet, hogy nem kell sokáig elviselnie: a parfüm, minden mástól eltérően, nem amerikai, tehát gyorsan elillan. Megérkezett a távoli Ecsmiadzinból Bocskanc Szuszanna is, és egy pillanat alatt felbőszítette a társaságot irodalmi stílusával, fennhéjázóan felvont, vékonyra szedett szemöldökével és sűrű ráncokba húzott, keskeny ajkával. Úgyhogy rosszindulatúan azonnal emlékezetébe is idézték sánta és írástudatlan anyját meg toprongyos apját. Szuszanna visszarendezte a szemöldökét előírásos helyére, enyhített az ajka szorításán, áttért a helyi dialektusra, és ezzel azonnal ki

is vívta maga iránt a jóindulatot. Utolsóként Özvegy Szilvia érkezett meg, aki sikeresen férjhez adta a lányát Oroszországba. Az októberi meleg ellenére ezüstróka félbundát és türkizkék nemezkalapot viselt. Megállt háttal az ablaknak (hogy a nappali fény ne vetüljön rá „megereszkedett arcára”, viszont előnyösen kiemelje ruhatára gazdagságát), és átható, jelentőségteljes szüneteket tartva szomorú verset szavalt az elválásról.

A szavalat volt az utolsó csepp a pohárban. Melanyja minden teketória nélkül félrelökte a rókabundás nőt, bement a szobájába, átcserélte a ruháját egy markizett blúzra meg a sudár alakját előnyösen kiemelő hosszú szoknyára, és feltűzte a haját a nagyanyjától maradt teknőcfésűvel. Attól a kísértéstől, hogy a kontyba az antikvár, elefántcsont kötőtűt is beletűzze, sajnálkozva elállt. Viszont bepúderezte magát és kirúszozta a száját – csak nem ülhet ott ezek között a kikent-kifent tyúkok között úgy, mint valami csapzott liba! Mire visszatért, a közönség igencsak megfogyatkozott. Csak a legkitartóbbak maradtak: a rokonok, a férje egykori kollégái, a passziói (mindahányan), meg az öreg, félig vak Katinka, akit, úgy tűnt, szándékosan felejtettek ott a gyerekei.

Éppenséggel ő volt az, aki azt ajánlotta, kenjék be a halott fülét olvasztott kacsaszírral. Mert, azt mondja, kárt nem csinál, haszna viszont éppenséggel lehet. Hiszen Piruz, a kuruzsló igencsak eredményesen használt kacsaszírt nemcsak véraláfutásra meg zúzódásra, hanem törésre is.

– Csak nem temetheted el kék füllel, kislányom! – motyogta Katinka, köténye sarkával törölgetve a könnyeit. Melanyja már éppen ellene akarta vetni, hogy a halottnak édes mindegy, milyen színű a füle, de szeme sarkából elkapta Bocskanc Szuszanna szemöldökének rándulását, és meggondolta magát: nem ad rá alkalmat, hogy kárörvendjen.

– Hozzátok a kacsaszírt! – adta ki az utasítást az özvegy.

– A legfontosabb, hogy tegyetek rá kámforolajos borogatást. Így csinálja a javasasszony is! – látta el őket instrukciókkal Katinka, és közben ügyelt rá, nehogy túl sok legyen a kámfor. Máskülönb, magyarázta, görcsök léphetnek fel.

– De hát őt már görcsök nem fenyegetik! – legyintett rá Melanyja egyik menyé.

– Azt te meg honnan tudod? – fontoskodott az öreg Katinka. – És különben is, ahelyett, hogy a szádat jártatnád, hűtsd le inkább szoba-hőmérsékletűre a kacsaszírt!

– Miért éppen szoba-hőmérsékletűre? – kíváncsiskodott Özvegy Szilvia, miközben egy újsággal legyezgette magát: elviselhetetlenül melege volt a félbundában meg a kalapban, de a javaslatokat, hogy vegye le, egyre-másra visszautasította.

– Hogyhogy miért? – csapkodott a karjával Katinka. – Hogy meg ne égesd vele a halott bőrét!

Szilvia eszelős pillantásokat váltott Melanyja menyével, érthetetlenül motyogott valamit, majd elhallgatott.

Mikorra Katinka gyermekeiben felébredt a lelkiismeret, és végre-valahára mégiscsak eljöttek az anyjukért, Szimon fején már hatalmas, vezeték nélküli fejhallgató díszelgett, amelyet nagy veszedés közepette a legkisebb dédunokájától vettek el. A fejhallgató derekasan rögzítette a kámforolajos borogatást. A helyzet kínossága ellenére a halott nagyon is békésnek, sőt boldognak látszott. A koporsó körül ott ült az özvegye meg az egykori passziói, házi bort kortyolgattak, és vagy a bortól, vagy Szimon siralmas látványától felbuzdulva kitarulkoztak „az élet dolgairól”. Özvegy Szilvia a tarkójára tolva kalapját és feltárva ezzel sorstársai előtt szinte teljes kopaszágát, panaszkodni kezdett ritkuló hajára. Szofja levette hamis gyöngysorát, félrehúzta garbóját, és megmutatta azt az éktelen sebhelyet a nyakán, amely a pajzsmirigyműtéte után maradt.

Eliza szomorúan bevallotta, hogy a fiai, akik vállalkozásba akartak fogni, és ehhez hitelt vettek fel, egyik napról a másikra élnek, ezért a ruha, ami rajta van, nem valami tisztességes üzletből, hanem turkálóból, majdhogynem bálabutikból való. Szuszanna hevesen panaszkodott nagyképű, városi anyósára: „A vén banya a falusi származásom miatt vegzál, de ő maga hátizáknak mondja a hátizsákot!”

– Kend be a fülét kacsaszírral, attól mindjárt megjavul – javasolta Melanyja mindenki derűtségére. Időnként valamelyik asszony belesett a fejhallgató alá, és közölte a többiekkel, hogy a kacsaszíros kezelés semmilyen eredményre sem vezetett.

– Talán csak nem arra számítottatok, hogy lesz valami haszna? – érdeklődött minden alkalommal Szofja, és miután elégedetten meghallgatta az ezzel ellentétes érvelést, újratöltötte borral a poharakat.